

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultāte

Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas

„Pirmsskolas skolotājs”

Zanes Beitāne

Izšūšanas un šūšanas prasmju attīstīšana 5 – 6 gadu veciem bērniem
pirmsskolā

Kvalifikācijas darbs

Darba vadītājs

Docētāja

Asociētā profesore

dr.paed

Māra Urdziņa – Deruma

Akadēmiskais amats

Zinātniskais grāds

Vārds Uzvārds

Paraksts

2025

Anotācija

Kvalifikācijas darba autore – Zane Beitāne

Kvalifikācijas darba tēma: Izšūšanas un šūšanas prasmju attīstīšana 5 – 6 gadu veciem bērniem pirmsskolā

Pētījuma mērķis: izpētīt teorētiski, izveidot mācību plānu un to pielietot 5 – 6 gadu veciem bērniem.

Pētījuma bāze: „X” – pirmsskolas izglītības iestāde 5 – 6 gadu veca grupa.

Darbs sastāv no divām daļām – teorētiskās un empīriskās.

Kvalifikācijas darba struktūra: ievads, četras nodaļas, secinājumi, terminu skaidrojuma, izmantotās literatūras un avotu saraksts, pielikums.

Darbam ir šāda struktūra: 3 tabulas, 14 attēli. Darbs sastāv no 33 lappusēm.

Atslēgas vārdi: pirmsskola, 5 – 6 gadus veci bērni, šūšana, izšūšana.

Anotation

Author of Qualification work – Zane Beitāne

The theme of the qualification work is: Developing embroidery and sewing skills for 5-6 year olds in preschool

Objective of the study: to theoretically research, create a teaching plan and apply it to 5-6 year old children.

Base of study: "X" – preschool educational institution for 5-6 year old group.

The work consists of two parts - theoretical and empirical.

Structure of the qualification work: introduction, four chapters, conclusions, glossary, list of used literature and sources, appendix.

The work has the following structure: 3 tables, 14 images. Workload 33 pages

Keywords: preschool, 5 – 6 year old children, embroidery, sewing.

Saturs

Saturs.....	4
Ievads.....	5
1. 5 – 6 gadu vecu bērnu attīstības raksturojums.....	6
2. Tehnoloģiju mācību jomas satura apguve pirmsskolas 3. vecumposmā.....	10
3. Šūšana un izšūšana.....	14
3.1. Audumi.....	14
3.2. Pavedieni – diegi un dzijas.....	15
3.3. Šūšanas, izšūšanas piederumi.....	18
3.5. Šūšanas dūrienu veidi.....	19
4. Šūšanas, izšūšanas prasmju apgūšana pirmsskolā bērniem 5 – 6 gadu vecumā.....	21
4.1. Prasmju attīstīšanas norise.....	22
4.2. Šūšanas, izšūšanas apgūšanas noslēguma analīze.....	29
Secinājumi.....	33
Terminu skaidrojums.....	34
Izmantotā literatūra.....	35
Pielikums.....	36

Ievads

Jau izsenis ir bijusi nepieciešamība šūt un izšūt dažādas lietas. Senākos laikos šūšana un izšūšana tika veikta vakaros pie kamīna gaismas. Šuva gan bērni, gan jaunas dāmas. Kā arī vecmāmiņas. Šujot un izšujot tika sagatavota daļa no pūra ko saņēma dodoties pie jaunā vīra uz jaunajām mājām.

Mūsdienās šūšana un izšūšana ir dzīves nepieciešamība. Šūšanu mēs izmantojam piešujot pogas. Šo prasmi būtu jāapgūst gan meitenēm, gan zēniem.

Izšūšana vairāk ir apgūstama, lai apgērbs, kas tiek šūts ir košāks. Izšūšana var būt dažāda. Izšuj gan ar aukliņām, gan pērlišu izmantošana.

Autore savu darbu izvēlējās rakstīt par šūšanu un izšūšanu, jo pirmā lieta, kas bērnībā bija apgūta bija tieši izšūšana. Tā kā autore pati neapmeklēja pirmsskolas izglītības iestādi visu iemācījās no savas vecmamma. Autorei interesē kā apgūst šūšanu un izšūšanu pirmsskolas izglītības iestādēs 5 – 6 gadu veci bērni.

Mērķis – teorētiski izpētīt šūšanas un izšūšanas prasmju attīstīšanu 5 – 6 gadu veciem bērniem.

Pētījuma metodes – praktiskās nodarbības, integrēta pieeja, izpēte un novērtēšana.

Pētījuma jautājums: Kā attīstīt šūšanas un izšūšanas prasmes 5 – 6 gadu veciem bērniem?

Uzdevumi:

1. Izpētīt pieejamo literatūru par pētāmo tēmu
2. Izstrādāt mācību uzdevumus un tos realizēt 5 – 6 gadu vecu bērnu grupā.

Pētījuma bāze: Pirmsskolas izglītības iestāde „X” , grupa ar 9 bērniem vecumā no 5 – 6 gadi.

1. 5 – 6 gadu vecu bērnu attīstības raksturojums.

Lai sekmīgāk izprastu bērnu, no sākuma ir jāizpēta konkrētais vecumposms. Katrā vecumposmā ir savas īpatnības, kuras jāņem vērā. Autore savā darbā izpēta konkrēti sagatavošanas grupas vecumposmu un konkrēti tas ir 5 – 6 gadu veci bērni. Šī procesa nolūkos tiek izpētīti vairāku autoru darbi par bērnu attīstības raksturojumiem.

„Bērns vislabāk iemācās ko jaunu darot, nevis klausoties pieaugušo vārdos. Īpaši tas attiecas uz maziem bērniem, bet līdzīgi ir ar vecākiem bērniem un pat pieaugušajiem. Kad bērni ir mazi, viņi mācās ne vien apgūt jaunas zināšanas, bet arī mācīties” (Seldins, 2017, 146).

Bērna attīstību var sadalīt vairākās grupās – fiziskā attīstība, emocionālā attīstība, kognitīvā attīstība.

Fiziskā attīstība sevī ietver kā bērns ir attīstījies vēl būdams kā embrijs, gan piedzimstot. Zem fiziskās attīstības mēs aplūkojam arī sīko motoriku un lielo motoriku. Sandra Sebre un Anika Miltuze savā darbā uzsver, ka „5 – 6 gadu vecumā bērns jau diezgan brīvi spēj pārvaldīt roku sīko motoriku – viņš krāso un zīmē, turot otu un zīmuli ar īkšķi un rādītājpirkstu; prasmīgi rīkojas ar šērēm, salokot un griežot papīru. Pirmsskolas perioda noslēgumā vairums bērnu spēj veiksmīgi veikt visas darbības, kurās nepieciešama sīkā motorika.” (Sebre, Miltuze, 2022, 146). Sīkās motorikas attīstīšana ir ne tikai svarīga lai mācītos rakstīt, bet arī lai sekmīgi varētu veikt citus darbus kur jāizmanto roku sīkā motorika.

Kognitīvā attīstība. Šajā attīstības posmā 5 – 6 gadu veciem bērniem jāspēj pašiem domāt un spriest par to ko un kā labāk paveikt. Viens no kognitīvās attīstības pamatlicējiem ir Žans Piažē, kurš ir plaši pazīstams ar savu teoriju par bērnu attīstību. Ja izpēta viņa teoriju tad šim vecumposmam atbilst pirmsoperacionālā stadija. „Bērns mācās lietot vārdus un ciparus, lai simbolizētu to, ar ko sastopas savā apkārtējā vidē. Vērojama egocentriskā domāšana.” (Sebre, Miltuze, 2022)

Tai pašā laikā dzimušais krievu psihologs Ļevs Vigotskis uzskata „ka tieši sociālās mijiedarbības, sociāli kulturālā vide un sociāli vēsturiskie apstākļi ir būtiski aspekti bērna attīstībā kopumā, tostarp kognitīvajā attīstībā”. Šim apgalvojam darba autore pilnībā piekrīt, jo ir bieži novērotas situācijas kad bērni sadalās vairākās grupās. Attiecīgi ir tādi kuri grib visu apgūt un iemācīties, bet ir tādi kuriem nekas neinteresē. Protams katrā grupā arī var sadalīties apakšgrupās. Piemēram, grupa kurā visu grib

apgūt nāk bērni gan no labāk situētām ģimenēm, gan tādi kuriem dzīve nav bijusi tik laba. Tieši tāpat ir no grupas kur neko negrib darīt. Šī darba autorei ir nācies saskarties ar šādām situācijām, kad bērns no labi situētas ģimenes ir tiktāl izlutināts, kad atsakās darīt to ko liek. Kā arī bērns kuram viss ir vienalga, jo ģimenē ir uzskats kad mācības nav nepieciešamas.

Uztvere: Bērnam ir jāatīsta spēja uztvert informāciju kura ir jāsaņem, lai varētu pabeigt konkrētu uzdevumu. Ja netiks attīstīta uztvere bērns un tālāk pieaugušais nespēs pilnvērtīgi reaģēt uz apkārtējo ietekmi. Līdz ar to uztvere liek bērnam vairāk domāt. Uztveres veidus mēs iedalām pēc analizatora, kuram atspoguļošanas darbībā ir galvenā nozīme un tās ir - redzes, dzirdes, ožas, garšas taustes. Kā arī matērijas eksistēšanas forma – laika, telpas, kustības uztvere. Šajā gadījumā mums ir vairāk svarīga redze, dzirde un tauste. Tieši tāpat ir svarīga kustības un laika uztvere. Lai veiksmīgāk varētu veikt uzdoto darbu bērnam ir jāredzēt ko pedagogs parāda, kā arī jāsadzird nosacījumus un noteikumus uzdevuma izpildei. Tieši tāpat ir jājūt ar tausti to pašu materiālu ar kuru tiks strādāts. Laika uztvere ir nepieciešama, lai spētu darbu pabeigt kādā konkrētā laika posmā.

Šī darba autorei savā pieredzē ir nācies saskarties ar laika nenoteikšanu kāda darba izpildei. Tad darbs var tapt pat vairākus gadus.

Dodod bērniem kādu uzdevumu nedrīkst pārspīlēt ar uzskates materiāliem. Jo vairāk būs uzskates materiāli būs grūtāk uztvert doto informāciju. Uzskates materiāli ik pa laikam jāmaina.

Atmiņa. Šajā vecumposmā atmiņu iedalām īstermiņa un ilgtermiņa. Īstermiņa atmiņa ir noturīga vien līdz pus minutei un informācija tiek ātri aizmirsta. Vienīgais izņēmums ir ja noticis kāds pārdzīvojums kurš ietekmējis īstermiņa atmiņu un tā saglabājas ilgāk. Mūsu gadījumā svarīgāka ir ilgtermiņa atmiņa. Pirmsskolas vecuma bērniem jāatcerās daudz informācijas, kura noderēs turpmākajā dzīvē.

Domāšana. Lai veiksmīgāk pirmsskolas vecuma bērns spētu izpildīt uzdoto darbu ir jāattīsta domāšana. Darbā pieminētais vecumposms liecina par to, ka domāšana jau tiek pielietota daudz aktīvāk. Bērniem tiek dots vairāk uzdevumu kur jāaktivizē tieši domāšanu.

Valoda. Šajā vecumā valoda jau ir attīstījusies, lai spētu komunicēt ar pieaugušajiem. Izteikt savas domas, kā arī savas sajūtas. Valoda ir viens no saziņas veidiem. Izmantojot valodu bērns izskaidro savu darbību, māc paskaidrot kāpēc ir darījis tieši tā kā ir.

Mūsdienās valoda attīstās arī ar viedierīču palīdzību. Bērni ar vien vairāk izmanto digitālās ierīces. Šādā veidā apgūstot arī citas valodas ne tikai dzimto valodu. Pēc autores domām tas ir liels pluss šajās gadsimtā. Ir tik daudz valodas kuras vairs netiek mācītas, bet dzīvē viņas var noderēt.

Motivācija. Mācīšanās motivācija ar katru gadu ir jāpalielina. Bērniem šķiet viss par grūtu. Pedagogam ir jāizprot katrs savs audzēknis, lai veiksmīgāk motivētu mācīties. Visvērtīgāk ir ja pēc katra izdarīta darba bērns tiek uzslavēts, kas ir vieno no motivācijām.

Regīna Baltušīte savā darbā „Skolotāja loma mācīšanās motivācijā” izsaka domu, ka „motivācijas komponents ir saistīts ar subjekta vajadzībām, emocijām, interesēm un citiem rosinātājiem, kas aktivizē un virza skolēnu darbību, emocionāli motivējošus mācīšanās rādītājus.”

Prāts. „Nozīmīgu pavērsienu pirmsskolas vecuma bērna kognitīvajā attīstībā iezīmē spēja domāt par to, ko domā cits indivīds un kā šīs domas var ietekmēt viņa uzvedību.” (Sebre, Miltuze,2022, 168) Šim apgalvojumam var tikai piekrist. Strādājot ar dažāda vecuma bērniem var redzēt un salīdzināt kādas ir katra bērna prāta spējas.

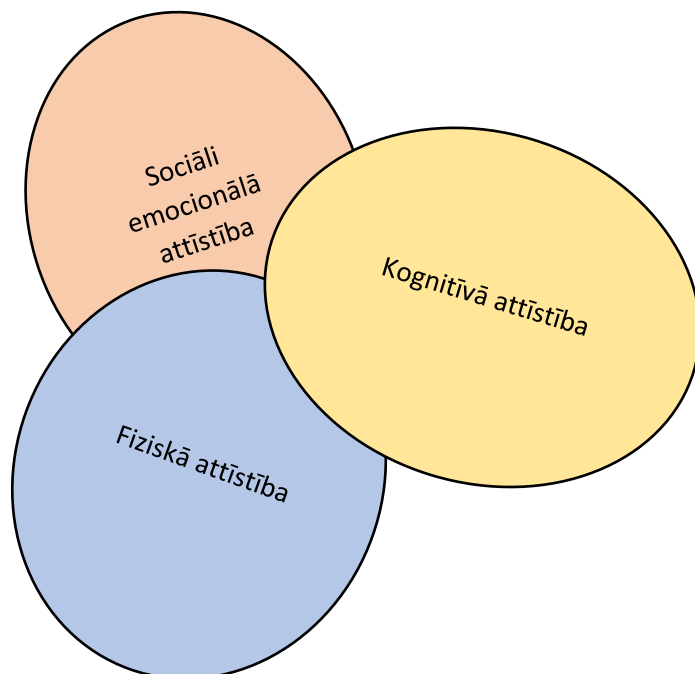
Katra no šīm kognitīvās attīstības komponentēm ir svarīga. Ir svarīgi, lai tās attīstās līdzvērtīgi. Ja nebūs kāda attīstījusies bērnam radīsies grūtības mācībās un dzīvē. Ir bērni kam aizkavēta valoda liedz pilnvērtīgi strādāt. Bet ja ar viņu tiek vairāk strādāts tad arī tas bērns visu var izdarīt.

Sociāli emocionālā attīstība. Šajā vecumā, kad bērnam jau ir 5 – 6 gadi sociāli emocionālā attīstība turpina attīstīties. Jau šajā vecumā veiksmīgi spēj kontrolēt savas emocijas. „Aptuveni 6 gadu vecumā bērns saprot, ka viena un tā pati situācija var izraisīt dažādas emocijas, taču ne vienmēr viņš spēj nosaukt tās vārdā vai saprast bez pieaugušā atbalsta.” (Guttentag&Farrell,2004) Piemēram, bērnu visu laiku izņem laicīgi no bērnu dārza, bet ir situācija un netiek laikā pakaļ. Bērns savas emocijas var izrādīt visdažādākajos veidos. Viens variants var būt, ka nav nekādu ārēju emociju, bet iekšēji jūtas ļoti slikti. Bet otrs variants ir kad bērns līdz vecāka atnākšanai var visu laiku raudāt. Šajās situācijās ir ļoti svarīgi lai pedagogs ir ar sapratni un spēj bērnu mierināt.

Kā arī šajā un turpmākajā dzīvē jāatcerās ļoti svarīga lieta. Nedrīkst salīdzināt bērnus savā starpā. Tas ļoti ietekmē bērna sociāli emocionālo attīstību. Cits sāks pārāk daudz domāt par mācīšanos, bet citam būs vienalga, sekmes nebūs pietiekošas. Kā

rezultātā vecāki var sākt pārmest, ka bērns nemācās. Tas radīs tikai lielākas problēmas dzīvē.

Darba autore izveidoja visu trīs attīstību mijiedarbību attēlu.

1. attēls. **Attīstību mijiedarbība** (Autores izveidota)

Apskatot šo attēlu darba autore secināja, ka katrs no attīstības posmiem ir svarīgs. Ja kāds iztrūks sāksies problēmas. Tas nozīmē ka bērnam ir veselības problēmas. Šādiem bērniem tiek uzlikti kodi, lai būtu vieglāk mācīties. Bērni, kam ir grūtības ar mācīšanos nereti tiek dots papildus laiks mācību izpildei.

2.Tehnoloģiju mācību jomas satura apguve pirmsskolas 3. vecumposmā.

Pirmsskolas izglītības satura īstenošanas mērķis ir zinātkārs, radošs un dzīvespriecīgs bērns, kas dzīvo veselīgi, droši un aktīvi, patstāvīgi darbojas, ieinteresēti un ar prieku mācās, gūstot pieredzi par sevi, citiem, apkārtējo pasauli un savstarpējo mijiedarbību tajā.

Pirmsskolas izglītības satura īstenošanas uzdevumi:

1. Sekmēt vispusīgu bērna attīstību, ievērojot viņa vajadzības, intereses, spējas un pieredzi un liekot pamatus vērtības balstītu ieradumu veidošanai;
2. Attīstīt bērna sociālās un emocionālās prasmes, kas ietver sevis, savu emociju, domu un uzvedības apzināšanu, spēju saprast citus un veidot pozitīvas attiecības;
3. Attīstīt kritisko domāšanu, prasmi pieņemt atbildīgus lēmumus, jaunradi un uzņēmējspēju, sadarbības, pilsoniskās līdzdalības un digitālās prasmes;
4. Veidot pratību pamatus mācību jomās – valodu, sociālā un pilsoniskā, kultūras izpratne un pašizpaušme mākslā, dabaszinātņu, matemātikas, tehnoloģiju, veselība un fiziskā aktivitāte;
5. Nodrošināt bērnam iespēju sagatavoties pamatizglītības ieguvei.

Pirmsskolas mācību programmā iekļaujamās vērtības ir dzīvība, cilvēka cieņa, brīvība, ģimene, darbs, daba, latviešu valoda un Latvijas valsts, kā arī citas vērtības, kas minētas Satversmē un Ministru kabineta noteikumos.(MK 716)

Autore iepazīstoties ar MK 716 noteikumiem secināja, ka audzināšanas un mācīšanās procesā attīstās dažādi tikumi – atbildība, drosme, toleransce, uzņēmība, mērķtiecība, centība, savaldība, mērenība, laipnība, līdzietība, taisnīgums, solidaritāte. Šos tikumus bērns mācās ikdienā esot mājās kopā ar ģimeni, atrodoties pirmsskolas izglītības iestādē un sabiedrībā.

Visu gadu laikā, ko bērns pavada pirmsskolas iestādē, apgūst caurviju prasmes – kritiskā domāšana, jaunrade un uzņēmējspēja, pašvadīta mācīšanās, sadarbība, pilsoniskā līdzdalība, digitālās prasmes.

Apgūstot pirmsskolas izglītības programmu noslēgumā tehnoloģiju mācību jomā bērns stāsta par sava darba ieceri, plāno savas ieceres īstenošanas soļus, izvēlas nepieciešamos materiālus, īsteno ieceri un novērtē rezultātu, apgūst dažādas tehnikas, paņēmienus un drošības noteikumus materiālu un instrumentu izmantošanā savas

ieceres īstenošanai, veido un savieno detaļas, iegūstot sev vēlamo formu no piedāvātajiem vai izvēlētajiem materiāliem, tur un pareizā satvērienā lieto rakstāmpiederumus un darbarīkus, piedalās vienkāršu un veselīgu ēdienu pagatavošanā, iepazīstot veselīga uztura nozīmi;

Izglītības programmu īsteno atbilstoši mācību programmai un mēneša plānam. Šo plānu parasti izstrādā pedagogi kopā ar metodiķi, vai arī jau tiek iedots gatavs plāns kuru tad pedagogs īsteno nodarbību laikā. Ir iestādes kur šo plānu izstrādā tikai pedagogi. Šo programmu bērns apgūst visu pirmsskolas laiku.

Obligāto mācību programmu īsteno divos posmos. Pirmais posms ir no 1. septembra līdz 31. maijam kad notiek mācību process. Un otrais posms ir no 1. jūlija līdz 31. augustam, kad bērnam tiek nodrošināts vispusīgu mācību procesu iepriekš apgūtās vielas nostiprināšanai.

Mācības notiek katru dienu gan iekštelpās gan āra vidē. Tēma tiek integrēta vairākos tās dienas mācību priekšmetos. Katras dienas rotaļnodarbībā paredz aktivitātes bērna rotaļnodarbībai atbilstošā vidē konkrētu sasniedzamo rezultātu apguvei (MK 716)

Darba telpa ir iekārtota atbilstoši katra bērna vecumposmam un tā nepieciešamībai. Būs mācību materiāli kuri nav brīvi pieejami, bet tiek izsniegti sākoties mācību procesam, lai varētu veiksmīgi veikt nepieciešamo uzdevumu.

Mūsdienās dizains un tehnoloģija tiek atstāti novārtā, tā teikt otrajā plānā. Daudzas programmas ir izņemtas. Pirmsskolā viss būtu jāpielāgo lai varētu sekmīgi apgūt.

Tehnoloģija ir specifiska mācību joma, kura tiešā nozīmē sekmē sīkās motorikas attīstību un trenēšanu. Sīko motoriku trenējot uzlabojas pareizs pildspalvas satvēriens.

Mācību mērķis pirmsskolā ir radoši caur rotaļu apgūt prasmes turpmākai dzīvei. Tieši tāpat arī tehnoloģiju mācību jomu var apgūt caur rotaļu. Katrā no vecumposmiem bērns iegūst savu prasmi darboties. Ar katru nākamo vecumposmu katra iemaņa tiek papildināta un sarežģītāka. Skola 2030 programmā varam redzēt, kas bērnam ir jāapgūst 3. vecumposmā tehnoloģiju jomā. Sk. 2. attēlā

N.p.k.	Satura vienība	Plānotais bērnam sasniedzamais rezultāts
1	Vajadzību un iespēju apzināšana Risinājuma meklēšana un izvēle	Stāsta par savas ieceres nepieciešamību, risinājuma meklēšanu un izvēli.
2	Risinājuma plānošana un īstenošana	Plāno savas ieceres īstenošanas soļus, izvēlas nepieciešamos materiālus. īsteno savu ieceri, ievērojot drošības noteikumus attiecībā uz darba piederumu un instrumentu lietojumu
3	Risinājuma vērtēšana un pilnveide	Novērtē ieceres īstenošanas procesu un rezultātu.
4	Darbs ar materiāliem un to apstrādes tehnikas	Apgūst dažādus tehnoloģiskos paņēmienus un drošības noteikumus savas ieceres īstenošanai no papīra un tekstilmateriāliem: līmē patstāvīgi, izvēlas atbilstošu līmi un līmēšanas paņēmieni, ievēro drošības noteikumus; izplēš no papīra vienkāršus siluetus; loka papīru pēc nosacījuma; ar šķērēm izgriež dažādus objektu siluetus; pin pīnīti no 3 pavedieniem; sien mezglu; veido uztinumu; šuj pamatdūrienu. Savieno detaļas un iegūst sev vēlamo konstrukcijas formu no piedāvātajiem vai paša izvēlētajiem materiāliem. Veido, iegūst sev vēlamo formu no piedāvātajiem vai izvēlētajiem plastiskajiem materiāliem – veltnē starp plaukstām un ar veltnīti, noapaļo, iespiež iedobumu, izvelk, formē un savieno detaļas. Tur un pareizā satvērienā lieto rakstāmpiederumus un darbarīkus. Piedalās vienkāršu un veselīgu ēdienu pagatavošanā, iepazīstot veselīga uztura nozīmi.

2. attēls **Pirmsskolas mācību programma 3. vecumposmam tehnoloģiju mācību joma.** (autores veidots)

Katru satura vienību pedagogs izvērtē balstoties uz jauno vērtēšanas sistēmu, vērtējumus apzīmējot ar burtiem S, T, A, P

S – sācis apgūt;

T – turpina apgūt;

A – apguvis;

P – apguvis padziļināti;

Pēc katra temata noslēguma pedagogs izvērtē sasniedzamo rezultātu, vai tas ir sasniegts un kādā līmenī. Lai veiksmīgāk tas tiktu izdarīts tiek sastādīta tabula kurā atspoguļojas punktu iegūšana, pēc kuras tad arī pedagogs izliek vērtējumu.

1 punkts – pats neizdara darbu;

2 punkti – darbu padara ar pieaugušā atbalstu;

3 punkti – neliela pieaugušā iesaiste;

4 punkti – nav nepieciešama pieaugušā palīdzība;

Izmantojot STAP izvērtēšanas sistēmu autorei un citiem pedagogiem tiek dota iespēja objektīvāk izvērtēt kā bērns ir apguvis vielu. Šo sistēmu var pielietot gan sākumā pirms mācību uzsākšanas, gan beigās.

Darba autore izvēlējās izstrādāt dažādus uzdevumus kuri nav iekļauti izglītības programmā. Tas tika darīts ar mērķi, lai pārliecinātos vai bērni spēj pielāgoties un veikt uzdevumus.

Bet pirms tam ir jāapskata, kas ir šūšana un izšūšana.

3. Šūšana un izšūšana

Arheologi pētot dažādus laikmetus ir atklājuši, ka visvecākais tekstilmākslas veids ir šūšana, kas atrodama paleolīta laikmetā. Pētniekiem nācies secināt, ka šūšanai ir izmantoti kaula, raga vai ziloņkaula adatas, bet diegu vietā kurus mēs pārzinām tika izmantotas cīpslas, ketguts, vēnas. Šo visu ieguva no dzīvniekiem. Ar katru laikmetu tautas apguva jaunus šūšanas rīku un materiālu ieguves iespējas. (*Sarah's Hand Embroidery Tutorials*)

Šūšanu, izšūšanu izmanto ne tikai apģērbu radīšanai, mājokļu veidošanai, piemēram, Amerikas līdzenumu un Kanādas prēriju pamatiedzīvotāji izmantoja šūšanu lai saliktu kopā savas tipi patversmes. Bieži vien šujot un izšujot darbos tiek ieliktas savas emocijas un radošās idejas izmantojot un kombinējot dažādus materiālus, tehnikas veidus vai dūrienus. (Hollija, Linda A. 2007)

Ja kādreiz ar šūšanu un izšūšanu varēja nodarboties tikai labroči, tad tagad jau ir piemēroti darbarīki un tehnikas precīzākai darba izpildei.

Pirmsskolā bez izšūšanas uz auduma mēdz pielietot arī dažādas formas koka dēlīšus kuriem istrādāti caurumi. Šajos dēlīšos ver aukliņas, kas arī ir viena no šūšanas metodēm ko piekopj pirmsskolas iestādēs. Bet darba autore vairāk balsta savu darbu pētot kā attīstās prasmes šujot uz auduma ar mulinē diegiem.

3.1. Audumi.

Ja kādreiz tika izmantotas dažādu dzīvnieku ādas, tad mūsdienās izmanto audumu. Tie tiek izdalīti četrus audumu veidos – vienkārtna audums, rakstains audums, vienmērīgi austeris audums, kanva. (Ģimenes enciklopēdija 1, sējums 511 – 539 lpp)

Vienkārtna audums tiek izmantots brīvai izšūšanai. Raksts tiek uzzīmēts uz auduma vai pārkopēts. Izšujot auduma pavedieni netiek skaitīti, tos neņem vērā. Dūrieni reti kad nosedz visu audumu virsmu. Izšūtais raksts it kā saplūst ar to.

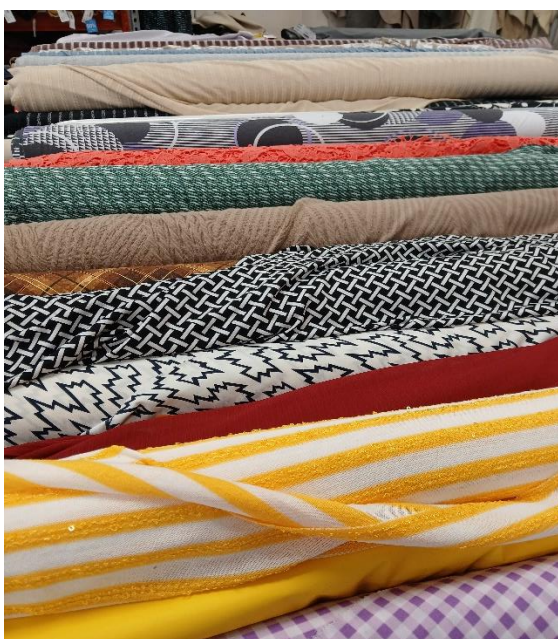
Rakstainu audumu var izmantot brīvajam šuvumam, jo rotājuma raksts atbilst ieaustajam vai uzdrukātajam auduma rakstam. Šo audumu ideāli var izmantot dažāda lieluma spilventiņu pagatavošanai.

Vienmērīgi austeris audumi ir īpaši populāri, piemēram, izšūšanā ar krustdūrienu. Šie audumi ir no paraupjiem labi saskaitāmiem diegiem. Uz šāda auduma ir vieglāk

izšūt un izšuvums veidojas visprecīzāk. Šis auduma veids tiek iedalīts dažādu rupjuma pavedienu izmantošanā.

Kanvas audumu izmanto klājdūrienu šūšanai. Tie pilnībā noklāj kanvas virsmu. Kvalitatīvai kanvai ir blīvs audums ar gludu virsmu. Dažādiem mērķiem izmanto dažādu kanvu. (Ģimenes enciklopēdija 3 sējumos)

Šos audumus ražo no dažādiem iegūstamajiem izejmateriāliem – kokvilna, lins, zīds un citi izejmateriāli. Kā arī tie ir ar dažādiem rakstiem un paredzēti dažādi lietošanai. Šobrīd ieejot kādā specializētā audumu veikalā ir iespēja iegādāties visdažādākos audumus kuriem ir dažāds pielietojums. To var redzēt attēlā Nr. 3

Attēls Nr 3. Dažādi rakstaini audumi

Autores ievietotajā attēlā var redzēt dažādus rakstainus audumus, bet ir arī vienkrāsaini audumi. Uz vienkrāsainajiem audumiem vieglāk ir ko izšūt. Tai pat laikā krāsainos audumus vairāk var izmantot bez izšuvumiem. Rakstainos audumus pirmsskolā izmanto spilventiņu pagatavošanā. Vienkrāsainos audumus izmanto izšuvumiem. Uz baltas krāsas auduma izšūtais darbs būs košāks.

3.2. Pavedieni – diegi un dzijas.

Šūšanas, izšūšanas veikšanai tiek izmantoti dažāda materiāla diegi un dzijas no ļoti smalkiem kokvilnas un zīda diegiem līdz rupjai vilnas dzijai. Katrs veids ir ar savām

īpašībām un izskatu līdz ar to izmantojot konkrētu diegu veidu tiek panākts vēlamais efekts. Ir diegi kurus var izmantot tikai konkrētiem uzdevumiem, bet citus var izmantot vairākiem uzdevumiem.

Vērpts kokvilnas diegs (Mulinē) visbiežāk sastāv no sešiem smalkiem pavedieniem, kurus viegli atdalīt vienu no otra. Sadalot pavedienus var mainīt izšuvuma biezumu. Vispazīstamākie diegu nosaukumi ir DMC, Anchor, Madeira, Puppet.

Vērpts zīda diegs parasti sastāv no četriem līdz sešiem viegli atdalāmiem pavedieniem. Izmanto līdzīgi kā vērptos kokvilnas diegus, tikai zīds vairāk spīd. Mākslīgais zīds vai viskoze ir labs dabiskā zīda aizstājējs.

Pērļu vai īrisa kokvilnas diegi ir spīdīgi divkārtu diegi, piemēroti dažādiem izšuvumiem dažādās tehnikās.

Mīksts kokvilnas izšujamais diegs ir matēts un mīksts diegs, kas piemērots izšuvumiem uz kanvas vai rupja audekla.

Metāla diegi ir daudzveidīgi diegi no metāla vai sintētiskajiem materiāliem, tie atšķiras no svāra, faktūras un tekstūras.

Plāna vilnas dzija vai ķemmdzija (franču dzija) ir smalka divkārtu vilnas dzija piemērota izšūšanai uz auduma vai kanvas.

Persiešu vilna ir lokana no trim divkārtu pavedieniem brīvi savīta vilnas dzija. Lieto vienu pavedienu vai savieno nepieciešamo pavedienu skaitu.

Gobelēndzija ir stingri vērpta, četrkārtīgi šķeterēta vilnas dzija, kas līdzinās adāmajai dzijai. To nevar sadalīt, un pārsvarā ar to izšuj uz kanvas.

Adāmā dzija ir no dažādas vilnas, kokvilnas un sintētisko šķiedru veidota. Adāmo dziju var izmantot izšūšanai uz auduma un kanvas.

Paklāju dzija ir smaga, stingri vērpta vilnas dzija kuru izmanto paklāju šūšanai. Var izmantot arī izšūšanai uz kanvas.

Autore savā darbā izvēlējās ievietot diegu veidus, kurus var redzēt attēlos Nr. 4, Nr. 5, un Nr. 6

Attēls Nr. 4 Mulinē diegi

Šajā attēlā var redzēt krāsainos mulinē diegus. Šos diegus ir viegli izmantot. Diegi ir veidoti no sešiem pavedieniem kurus viegli attdalīt. Tādā veidā izšujot var iegūt sev vēlamo darba biezumu.

Attēls Nr. 5 Dzija

Attēla Nr. 5 var apskatīt dažādas dzijas diegus. Tos ir iespējams iegādāties dažādās krāsās un ar dažādu tekstūru, tādā veidā izmantojot dziju var iegūt kādu efektu. Pārsvārā tos izmantojam rupjo darbu veikšanai, piemēram, gobelēnu izšūšanai.

Attēls Nr. 6 Īrisa diegs

Diegus, kas redzami attēlā Nr. 6, autore piedāvā izšūšanai uz kanvas auduma. Kā iepriekš tika minēts, tad īrisa diegs ir spīdīgs. Šādā veidā iegūst spožāku izskatu.

3.3. Šūšanas, izšūšanas piederumi.

Bez diegiem mums ir nepieciešami arī pārējie piederumi. Viens no svarīgākajiem ir adatas. Adatas arī tiek iedalītas dažādās kategorijās. Tātad izvēloties šūšanas tehniku, audumu tiek izvēlēta atbilstošā adata. Smalkākam audumam adata tiks izvēlēta smalkāka ar spicāku galu, lai nesabojā audumu. Rupjākam audumam izmanto rupjākas adatas. Adatas acij jābūt tik lielai, lai viegli ievērtu izvēlēto diegu (Bārdena, 2003,24).

Nākamā lieta ar kuru ir jānodrošinās ir šķēres. Šķērēm ir jābūt asām ar smailiem galiem. Lai grieztu audumu tiek izmantotas arī drēbnieku šķēres. Parasti katras šķēres izmanto konkrētam mērķim. Lai varētu veiksmīgi strādāt visi tad šķēres ir piemērotas visiem gan labročiem, gan kreļļiem.

Šujot var izmantot arī specializētus rāmīšus kurus iedala apaļajos un taisnstūrveida rāmjos. Autore uzskata, ka visērtākais ir apaļais rāmis. Audumu iestiprina starp divām ripām kur ārējā ripa tiek savilkta ar kādu skrūvi. Tādā veidā vieglāk sekot līdz auduma pavidieniem (Gandertone, 1999, 12).

Pie šūšanas piederumiem mēs varam pieskaitīt uzpirkstēni, īlenu, kniepadatas, speciālie zīmuļi vai flomastri. Pie lielāku audumu griešanas un mērīšanas var izmantot metramēru, lineālu.

Kā audums, diegi, šķēres ir svarīgi tāpat arī ir ļoti svarīgs apgaismojums. Vislabāk ir būtu jāstrādā dienas gaismā, bet ja sanāk strādāt vēlākā dienas laikā tad jācenšas lai apgaismojums krīt no kreisās puses. Bet ir jāņem vērā arī dominējošā roka. Ja cilvēks visu dara ar kreiso roku, tad gaismai jākrīt no labās puses.

3.5. Šūšanas dūrienu veidi

Dažādu ideju realizēšanai mēs izmantojam ne tikai pamatdūrienu vai krustdūrienu, bet arī citus no veidiem. Bet tā kā tēma ir balstīta uz pirmsskolas programmu tad smalkāk apskatīsim tieši šīs divas.

Galvenais šūšanas dūriens ir *pamatdūriens*. Pamatdūrienu izmanto kādu materiālu sasaistīšanai vai kāda izšuvuma raksta veidošanai. Pamatdūriena izšūšanai der tāds audums kura pavedienu viegli skaitīt. Parasti šuj no labās uz kreiso pusi. Izmantojot pamatdūrienu adatu ar diegu ieloka tā audumā, lai diega pārstaipi pārmaiņus stieptos pa tā virspusi un apakšpusi. Abās pusēs var redzēt diegus kas vienādos attālumos. Izmantojot pamatdūrienus var veidot arī rakstus.

Nākamais no dūrienu veidiem ir *krustdūriens*. Krustdūrienu izšuj skaitot auduma pavedienus. (E. Linde,1997) krustdūriens veidojas no diviem slīpi krustotiem diega pārstaipiem. Lai krustdūriens būtu izteiksmīgāks var šūt dubulto krustdūrienu, kura laikā slīpajiem diega pārstaipiem uzšuj pāri krusteniski. Arī ar krustdūrienu var veidot dažādus rakstus.

Abus dūrienu veidus var izmantot balto izšuvumu veidošanai tāpat arī krāsaino darbu veidošanai. Baltos izšuvumus veido ar baltiem diegiem uz balta auduma. Viskrāšņāk šie izšuvumi izskatās uz tautastērpu krekliem, cepurēm, priekšautiem un dvieļu galu rotājumos.

Krāsainie izšuvumi ir uz balta auduma ar krāsainiem diegiem šūti raksti. Šis izšūšanas veids ir viskrāšņākais. Izmantojot krāsas mēs izliekam savas emocijas. Kā arī realizējam vistrakākās idejas.

Apskatot iepriekš iegūto informāciju autore secināja, ka pirmsskolas programmas apguvei vislabāk izmantot pamatdūrienu. To var izmantot gan pogu piešūšanai, gan kāda zīmējuma izšūšanai. Šis šūšanas veids ir visvienkāršākais un

bērnam saprotamākais. Autore strādājot dažādās pirmskolas izglītības iestādēs atklāja, ka ne visiem padodas pamatdūriens, kurš ir apgūstams, lai veiktu pamatdarbības pogu piešķiršanai. Bieži vien tas ir saistīts ar pašiem pirmskolas izglītības iestādes pedagogiem kuri nevēlas sniegt bērniem šīs prasmes. Viņi paļaujas uz to, ka to iemācīs skolā, vai ģimenē vecāki, vecvecāki.

4. Šūšanas, izšūšanas prasmju apgūšana pirmsskolā bērniem 5 – 6 gadu vecumā

Pēc skola 2030 programmas pirmsskolas programmā šūšana izšūšana tiek pieminēta tikai 3 vecumposmā. Programmā sasniedzamais rezultāts vēstī, ka jāprot šūt pamatdūrienu, kā arī savienot detaļas iegūstot sev vēlamu formu no piedāvātajiem vai paša izvēlētajiem materiāliem.

Autore izvēlējās izstrādāt trīs mācību uzdevumus kurus pēc tam realizēja „X” pirmsskolas izglītības iestādē. Grupā iet 23 bērni no kuriem 9 bērni ir sagatavošanas grupā. Autore savā darbā pēta konkrēti šos bērnus.

Lai veiksmīgi realizētu šo uzdevumu darba autore izmantoja empīriskās pētniecības metodes – novērošana, iegūto datu analīze, pārrunas ar bērniem. Šie punkti ir svarīgi, lai veiksmīgāk varētu analizēt grupas darbību un kā bērniem sokas. Tāpēc autore sākumā izpētīja ko nozīmē šie termini.

Novērošana ir datu ieguves metode, kas ļauj analizēt sociālo pasauli no ārējā skatītāja perspektīvas, lai pārbaudītu teorijas par parādībām un procesiem, pamatojoties uz to izpausmēm un izplatību. Atšķirībā no novērošanas ikdienas apstākļos pētnieciskā novērošana ir koncentrētāka un sistemātiskāka. Pētniekam ir jādefinē, ko viņš vēlas novērot un kā to fiksēt. (RSU pētniecības skaidrojošā vārdnīca)

Rezultātu analīze tā ir darbības analīze, kur katra darbība dod rezultātus, kurus varam izvērtēt, izdarīt secinājumus pēc kvantitatīvajiem rādītājiem (Jurgena, 2002,46)

Pārrunas kā informācijas ieguves avots parasti saskaņojuma ar citām psiholoģiski pedagoģiskajām pētīšanas metodēm: novērošanu, anketēšanu, darbības rezultātiem analīzi u.c. Pārruna ir nenoteiktāka struktūra gan organizācijas, gan iegūto rezultātu ziņā, jo tie ir atkarīgi no daudziem, maz kontrolējumiem faktoriem, kas saistīti gan ar pedagoga, gan pētāmā skolēna personības īpatnībām, kas padara sarunu vai nu par atklātu un atraisītu, vai arī par uzspiestu, samocītu. Gatavojoties pārrunai, sevišķi skaidri jāapzinās sava pētījuma mērķi, lai precīzi zinātu, ko pētnieks grib izzināt pārrunā. Ja šis nosacījums netiek ievērots, tad pārruna var pārvērsties par bezmērķīgu (informācijas ieguves ziņā) plāpāšanu (Alberhta 1998,79.)

4.1. Prasmju attīstīšanas norise

Prasmju attīstīšanas norise tika veikta praktiski grupā kurā ir apvienoti vairāki vecumposmi, tas ir, 2. un 3. vecumposms. Pētījuma ietvaros tika pētīti tieši vecākā vecumposma bērni, šajā gadījumā tie ir 9 bērni. Lai veiksmīgāk varētu veikt pētījumu autore sākumā apraksta katru bērnu, kā viņš uzvedas grupas telpās un mācību laikā. Bērnu vārdi ir mainīti.

Marta – meitenei patīk daudz spēlēties. Mācības padodas, bet ātri apnīk darīt uzdoto uzdevumu. Vislabāk patīk ja ātri var visu padarīt.

Matīss – zēns ir kautrīgāks, spēlējas ar visiem bērniem. Kad notiek mācības patīk kad uzslavē. Ja nepieciešama palīdzība vienmēr paprasīs palīdzību.

Ivars – grupas blēņdaris. Mācīties negrib nemaz. Visu laiku jāatkārto, lai klausās ko viņam saka.

Enija – meitene ir mierīga, visu iepazīst. Šajā grupā ienāca nesen un nav vēl atvērusies, bet potenciāls ir liels. Pa pāris nedēļām sāka atplaukt. Daudz stāsta par to ko ir darījusi iepriekšējā izglītības iestādē. Ļoti gudra meitene.

Marlēna – meitene mierīga, draudzīga ar visiem. Palīdz visiem, ja kādam nepieciešama palīdzība.

Madelaina – viegli kontaktējas ar apkārtējiem, Grib būt grupas līdere, kas arī izdodas. Palīdz audzinātājiem un auklītei dažādos darbos. Izdomā daudz rotaļas, kurās bērni aktīvi iesaistās.

Paula – runa attīstīta atbilstoši vecumam, aktīva spēlējoties. Bet nodarbību laikā grūti koncentrēties. Grūti noturēt uzmanību. Ātri apnīk uzdotais darbs.

Rihards – runa neattīstīta atbilstoši vecumam. Uzvedības traucējumi. Mēdz uznākt agresivitāte. Bet tai pašā laikā matemātika, burtu atpazīšana ļoti attīstīta salīdzinājumā ar citiem bērniem, ir atklāts autiskā spektra sindroms.

Hanna – Klusa meitene. Labāk spēlējas viena pati, bet ja kāds no grupas biedrs pasauks tad noteikti ies kopā spēlēties. Darbu izdara akurāti, piedomā kā izskatīsies.

Darba autore pirms uzsākt iepazīstināt bērnus ar šūšanu, izšūšanu izstrādāja tabulu ar 3 kritērijiem par bērnu iepriekšējām zināšanām.

Vērtēšanas kritēriji:

- Sācis apgūt (1 punkts)
- Turpina apgūt (2 punkti)
- Apguvis (3 punkti)

- Apguvis padziļināti (4 punkti)

1. tabula **Snieguma līmeņa apraksts**

	4 punkti	3 punkti	2 punkti	1 punkts
Bērns māc ievērt diegu adatā	Bez pieaugušā palīdzības	Pieaugušais iesaistās minimāli	Pieaugušais palīdz ja tas nepieciešams	Var izdarīt tikai ar pieaugušā palīdzību
Atpazīst pamatdūrienu	Uzreiz parāda un pastāsta kāds ir pamatdūriens	Ar nelielu palīdzību parāda pamatdūrienu	Atpazīst pamatdūrienu ar pieaugušā palīdzību	Neatšķir kurš ir pamatdūriens
Izšuj pamatdūrienu	Bez pieaugušā palīdzības izšuj pamatdūrienu	Pieaugušais iesaistās minimāli	Ir nepieciešama pieaugušā palīdzība	Tikai ar pieaugušā palīdzību izdara darbu
Piešuj pogu pie auduma	Bez palīdzības veic uzdevumu	Pieaugušais palīdz minimāli	Ar pieaugušā palīdzību veic uzdevumu	Pats nespēj piešūt pogu

Pēc sniegumu līmeņa apraksta tabulas izveidošanas darba autore izvērtē katra bērna zināšanas individuāli.

2. tabula **Sākotnējo zināšanu izvērtēšanas tabula.**

Bērna vārds	Bērns māc ievērt diegu adatā	Atpazīst pamatdūrienu	Izšuj pamatdūrienu	Piešuj pogu pie auduma	Punkti kopā
Marta	1	2	2	1	6
Matīss	2	2	2	1	7
Ivars	2	2	2	1	7
Enija	1	1	1	1	4
Marlēna	2	2	2	1	7
Madelaina	2	2	2	1	7
Paula	2	2	2	1	7

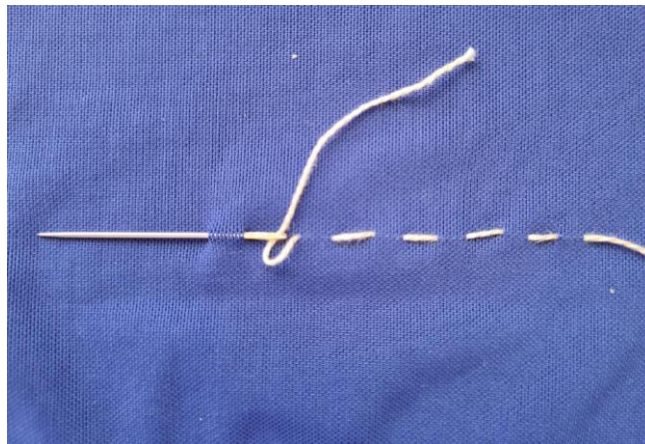
Rihards	1	2	1	1	5
Hanna	2	2	1	1	6

Autore detalizēti apraksta katru bērna vērtēšanas kritērijus no kuriem veidojās punkti.

1. Bērns pats vai ar skolotāja palīdzību iever diegu adatā;
2. Starp dažādiem dūrienu veidiem atpazīst pamatdūrienu;
3. Izšuj pamatdūrienu;
3. Piešuj pogu;

Izveidotā tabula, liek parādīt, ka ir bērni kuri jau ir šuvuši, bet ir tādi kuri tikai iepazīst šo procesu. Arī pirms pāris mēnešiem atnākusī meitene atzina, ka viņai šī būs pirmā reize kad mācīsies šūt. Autore pozitīvi novērtēja grupas audzinātāju iepriekšējo gadu veikto darbu. Bērniem bija priekšstats par šūšanu, izšūšanu. Autore pārrunājot savas darbības ar audzinātājiem izvēlējās izstrādāt mācību kopu kura sevī iekļauj spilvetiņa pagatavošana, pogas piešūšana un zīmējuma izšūšana.

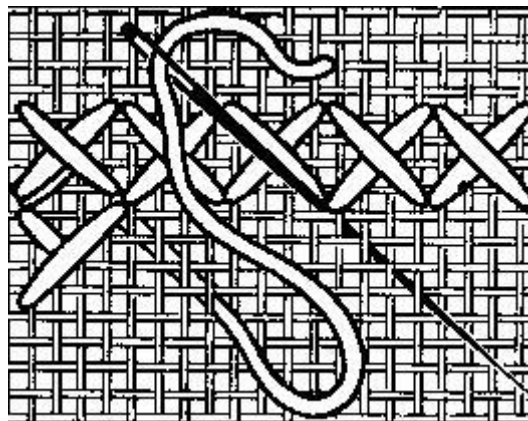
Lai bērniem būtu saprotamāk darba autore bija sagatavojusi uzskates materiālus ar kuriem bērni tika iepazīstināti. Uzskates materiāli sevī ietvēra kartītes ar dažādām šūšanas tehnikām.

Attēls Nr. 7 Pamatdūriens (<https://mape.gov.lv/api/files/3E642A3B-8C2B-4357-A196-8FB864871A63>)

Šajā attēlā varam redzēt pamatdūrienu. Redzami pavedieni var būt dažāda garuma, vai vienādi. Arī strap tiem var būt dažāds atstatums. Šujot spilvenu labāk veidot šuvumu ar maziem pavediena atstatumiem, kā rezultātā spilvena pildījums paliks uz vietas un nelīdīs ārā.

Nākamais no Autores apskatītajiem dūrienu veidiem ir krustdūriens. To var iedalīt parastajā un dubultajā krustdūrienā. Pārsvārā to šuj uz kanvas auduma, jo svarīgi skaitīt auduma pavedienus. Tādā veidā būs skaistāks izšuvums. Dūrienu veidus var apskatīt attēlā Nr. 8.

Attēls Nr. 8 Parastais krustdūriens

(<https://manavalstiba.blogspot.com/p/izsuvumi.html>)

Dubultais krustdūriens tiek veidots uzšujot virsū uz parastā krustdūriena tādu kā plus zīmi. Tādā veidā darbam piedodot biezāku, izteiksmīgāku izskatu.

Lai veiksmīgāk tiktu strādāts tiek izmantotas arī adatas. Arī tās var atrast dažādas. Izvērtējot kādu darbu vēlas veikt ir iespēja piemeklēt arī adatas lielumu. Smalkākiem darbiem izmantos smalkāku adatu, bet rūpjākiem lielākas adatas (attēlu skatīt pielikumā)

Šajā attēlā var redzēt adatu dažādību. Kā arī ja iegādājas šādus komplektus klāt nāk diega ievēršanai paredzēta ierīce. Ar viņas palīdzību var smalkākajās adatās vieglāk ievērt diegu.

Bez diegiem, adatām, rāmjiem ir nepieciešamas arī šķēres. Tā kā arvien biežāk dzimst bērni kuriem dominējošā roka ir kreisā ir izveidotas specialas šķēres, Tās tiek atzīmētas ar burtu L. (Attēls pielikumā Nr 2)

Šķēres, kas paredzētas kreīļiem ir redzamas attēla kreisajā pusē. Bērniem tiek dotas šķēres ar noapaļotiem galiem, lai nesavainojas.

Uzskates materiāli bērniem ir brīvi pieejami un jebkurā mirklī tos var aplūkot. Lai bērniem raisītu interesi autore bija atnesusi pati savus šūtos darbiņus.

Rīta aplī bērni pēc sasveicināšanās rituāla sasēdās apkārt lielai kastei kura tika aplāta. Bērniem tika dota iespēja fantazēt un izteikt savas domas, kas kastē ir iekšā. Jāpiebilst, ka rīta aplis un mācības notiek visiem grupas bērniem kopā, tikai pati nodarbība mazākajiem ir citā mācību jomā. Šajā gadījumā dizaina un tehnoloģiju

mācību joma tika apvienota ar sociāli pilsonisko jomu, kuras laikā bērni iepazīna dažādas profesijas, tai skaitā arī šuvēja profesija.

Bērniem fantāzija strādāja brīnumaini. Pat bērni kuriem grūtāk koncentrēties darbam šajā procesā iesaistījās ar visādām idejām. Kāds pateica, ka iekšā kāds dzīvnieks, tad bija versijas par dārzeniem, vai tehniku. Kad tika noņemts pārklājs bērni kādu laiku skatījās nesaprašanā, jo iekšā bija ieliktas pogas. Pēc tam kad bērni bija nomierinājušies darba autore ar jautājumu uzdošanu mudina bērnus domāt kur var izmantot pogas un kādā profesijā, jo tā kā otra grupas daļa apgūst profesijas tad mācības tiek integrētas abiem vecumposmiem un jomām. Kad beidzot bērni ir sapratuši kāda profesija tiek domāta darba autore mudina bērnus meklēt kur var atrast pogas. Pie reizes atkārtojot krāsas, jo pogas ir dažādās krāsās. Kā arī lielumus – liels, mazs. Formas arī atkārtoti jo mēdz būt dažādas.

Lai bērni nomierinātos un klausītos ko tālak darīs, pedagogs sasiit plaukstas. Bērni tika aicināti doties uz savām darba vietām, kur tika pārunāda darba drošība.

Pirms tam pārrunājot programmu ar grupas audzinātājiem tiek izlemts veidot spilventiņus. Bet, lai veiksmīgāk tas izdodas, no sākuma ir jāapgūst pamatdūriens. Tie bērni kuriem nebija nekādas zināšanas un prasmes gaidīja kamēr darba autore vai otrs pedagogs palīdzēs ievērt diegu adatā. Autore bija sagatavojusi auduma gabalus kurus sašujot kopā var izveidot spilventiņu, pildījumam izmantoja vati. Pirms veidot spilventiņu bērni trenējās šujot pamatdūrienu uz auduma strēmelēm.

Kad prasme bija apgūta darba autore piedāvāja izveidot savu spilventiņu. Bērni bija sajūsmā un visi ar lielu degsmi ķērās klāt. Autore secināja, ka pat bērni kam grūtāk koncentrēties ar lielu centību sāka gatavoties darba procesam. Katram tika izdalīti divi kvadrātveida auduma gabali kuri bija jāsašuj kopā. Katrs bērns izvēlējās tādu auduma krāsu kurš vislabāk patika. Tā kā tika izmantots pamatdūriens tad darba autore bērnus mudināja veikt īsus dūrienus, lai labāk audums saturētos kopā. Autore visu darīja kopā ar bērniem, lai viņiem rastos priekšstats kā pareizi darīt. Ja bija kāds kuram gāja grūtāk tika palīdzēts. Kopumā autore par pirmo uzdevumu bija apmierināta. No visiem bērniem tikai vienam sākumā nesanāca. Bet tad kad tika iedrošināts pacentās un beigās bija pabeidzis darbu un priecājās par padarīto.

Otrais darbs kurš bērniem jāapgūst ir pogas piešūšana. Rīta aplī bērniem tiek parādītas dažādas pogas. Apskatot pogas bērniem tiek uzdoti pāris jautājumi par tām:

1. kādi ir lielumi pogām?
2. Cik caurumi pogām?

3. Vai kāda poga izskatās savādāk?

4. Kādās krāsās ir pogas?

Šis uzdevums liek bērniem aizdomāties, ka viena lieta var būt dažāda. Arī krāsas un lielumi atšķiras. Kā arī pogu caurumi atšķirsies. Ir pat tādas pogas kurām caurums ir uz kātiņa un izskatās pēc sēnēm. Sk attēlu 9.

9. attēls. Pogas

Kad bērni izpētījuši un atbildējuši uz jautājumiem darba autore dod komandu paņemt pogu ar diviem caurumiem. Kad bērni ir atpakaļ savās darba vietās tiek iedots audums, diegs, adata ko izmantot, lai veiktu darbu. Pogas piešūšana sākumā neveicās. Bērniem nebija saprašanas par darbību veikšanu uzdevuma izpildei. Tā kā ir tikai deviņi bērni tad ar katru var strādāt individuāli. Nedaudz piepalīdzot un uzmundrinot darbs sāka iet uz priekšu. Veicot šo uzdevumu var just, ka bērniem patīk radoši nodarboties. Kad darbs tiek izdarīts var novērtēt kā veicies. Kāds bija vairāk piešūvis, cits tik pāris dūrienus veicis.

Kopumā darba autore varēja secināt, ka bērniem šis darbs ir padevis. Iespējams citā grupā tā nebūtu, bet tā kā šī grupa jau ir šuvusi pirms tam, viņiem viss izdodas labāk. Tas nozīmē, ka ja palielinātu apgūstamo programmu tehnoloģiju jomā varētu papildināt ar šūšanu, izšūšanu.

Trešais izstrādātais uzdevums tika izstrādāts jau sarežģītākā pakāpē. Šajā reizē bērniem jāizmanto dažādas krāsas diegi. Uzdevums ir izšūt puķi izmantojot pamatdūrienu.

Katra nodarbība parasti sākas ar rīta apli. Arī šajā gadījumā. Darba autore izmantoja dažādus uzskates materiālus, lai spētu pastāstīt bērniem kāds būs uzdevums. Bērniem tiek izskaidrots, ka sākumā uz auduma tiek uzzīmēta puķe kuru pēc tam izšūs.

Bet nosacījums ir, ka jāizmanto dažādas krāsas diegi. Meitenes par šādu uzdevumu parasti ir sajūsmā, bet zēniem šādas lietas nepatīk. Bet viņi tāpat vienmēr piekrīt vismaz pamēģināt. Katrs uzzīmē uz gaiša auduma puķi. Tad bērni ķeras klāt darba veikšanai. Šoreiz zēni biežāk nāk pēc palīdzības. Šo darbu bērni veica vairākas dienas.

Darba autore secināja, ka ja ir mazākas grupas ar bērniem ir iespēja strādāt ar katru individuāli un tad katrs spēj paveikt uzdoto darbu.

4.2 Šūšanas, izšūšanas apgūšanas noslēguma analīze.

Darba autore, vadot visas nodarbības praktiski, veica analīzes pierakstus, lai pēc tam spētu analizēt kā bērni ir apguvuši. Apgūšanas procesam tika izmantoti didaktiskie materiāli un autores veidotie uzskates materiāli. Pētījuma laikā darba autore novēroja, ka bērni savā starpā vairāk komunicē un pat palīdz viens otram. Lai būtu efektīgāks pētījums darba autore veica atkārtotu izpēti procesu. Lai to varētu veikt tika izvirzīti vērtēšanas kritēriji pēc kuriem autore veica novērtēšanu:

- Sācis apgūt – 1 punkts;
- Turpina apgūt – 2 punkti
- Apguvis – 3 punkti

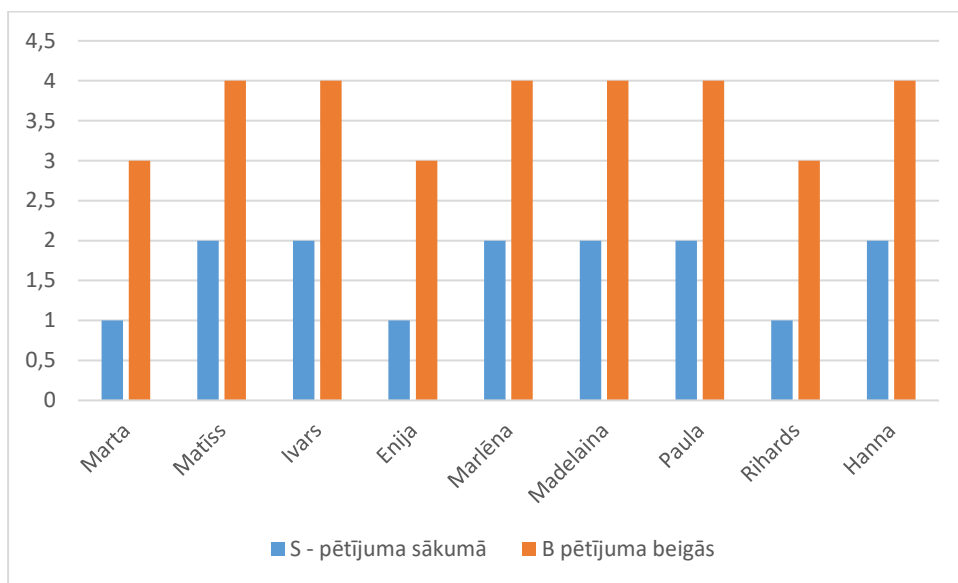
2, tabulā var redzēt kā bērniem ir veicies ar apgūstamo tēmu pētījuma sākuma – S, un pētījuma beigās – B.

3. tabula. Zināšanu novērtēšana pēc pētījuma

Bērna vārds	Bērns māc ievērt diegu adatā		Atpazīst pamatdūrienu		Izšuj pamatdūrienu		Piešuj pogu pie auduma		Punkti kopā	
	S	B	S	B	S	B	S	B	S	B
Marta	1	3	2	4	2	4	1	3	6	14
Matīss	2	4	2	4	2	4	1	3	7	15
Ivars	2	4	2	4	2	4	1	3	7	15
Enija	1	3	1	4	1	4	1	3	4	15
Marlēna	2	4	2	4	2	4	1	3	7	15
Madelaina	2	4	2	4	2	4	1	3	7	15
Paula	2	4	2	4	2	4	1	3	7	15
Rihards	1	3	2	4	1	3	1	3	5	13
Hanna	2	4	2	4	1	3	1	3	6	14

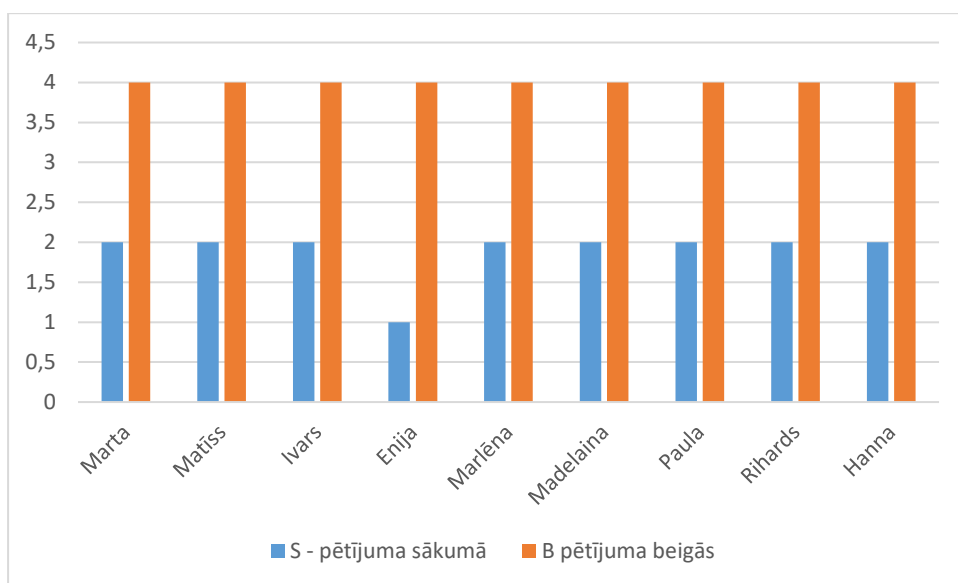
Maksimālais punktu skaits, ko bērns varēja iegūt pēc izvirzītajiem kritērijiem ir 16 punkti. Apskatot tabulu var redzēt, ka ja bērnam rodas vēlme un patīk ko darīt viss

tiek apgūts. Lai vizuāli attēlotu bērnu sasniegumus pa kritērijiem darba autore katru punktu attēlo diagrammas veidā.

10. attēls „Bērns māk ievērt diegu adatā”

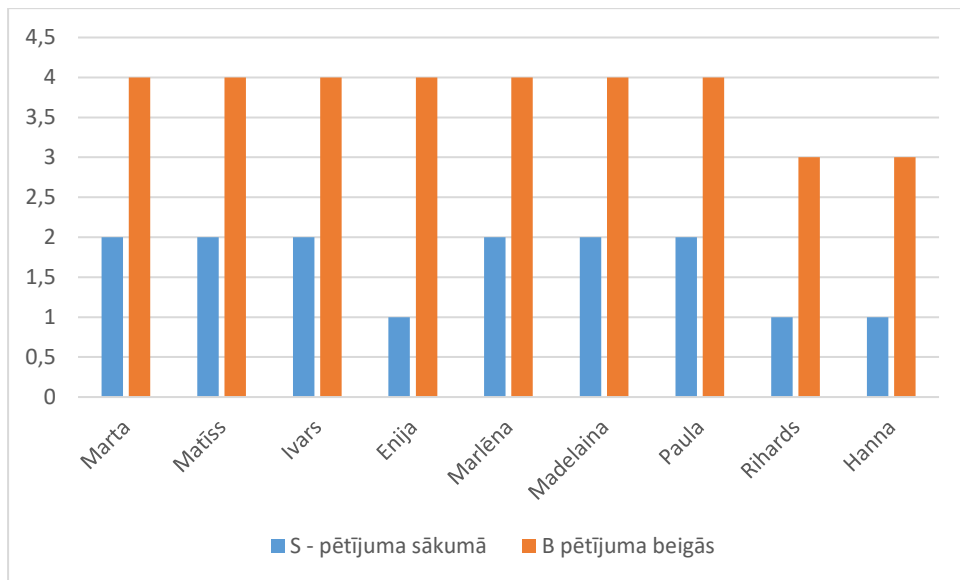
10. attēlā autore atspoguļo datus kā bērniem ir gājis pētījuma sākumā un beigās. Attēlā var redzēt, ka pētījumā beigās bērni ir apguvuši prasmi ievērt diegu adatā. Tikai viens no bērniem nespēja līdz galam apgūt un izmantoja pedagoga palīdzību.

11 attēls „Atpazīst pamatdūrienu”

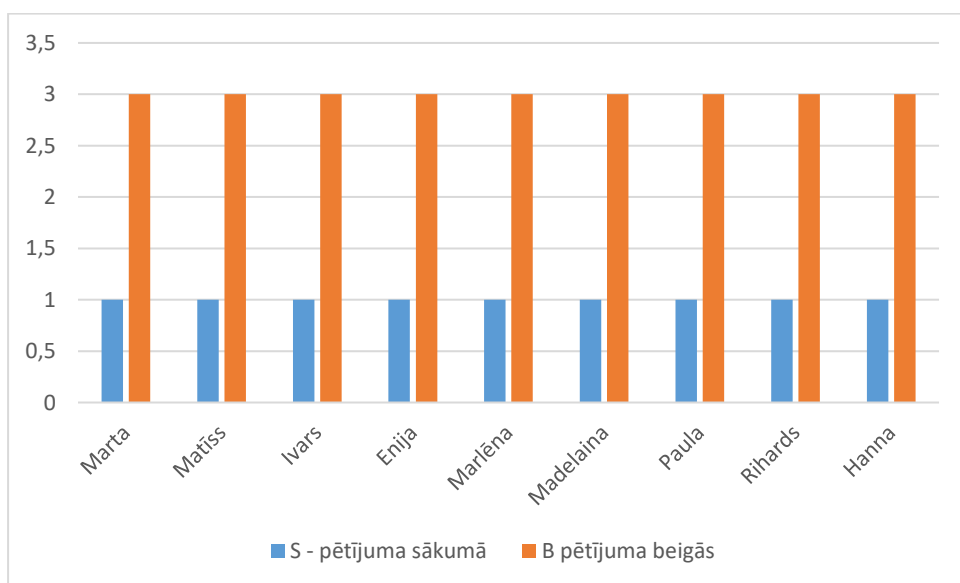
No 11. attēla var secināt, ka bērni ir bijuši iepazīstināti ar šūšanu un to kāds ir pamatdūriens. Pētījuma beigās bērniem tika iedoti dažādi šūšanas dūrienu veidi no kuriem vajadzēja atrast pamatdūrienu. Ar šo uzdevumu visi tika galā veiksmīgi.

Nākamā sadaļa kura jāaplūko ir kā bērniem veicies ar pašu pamatdūriena šūšanu.

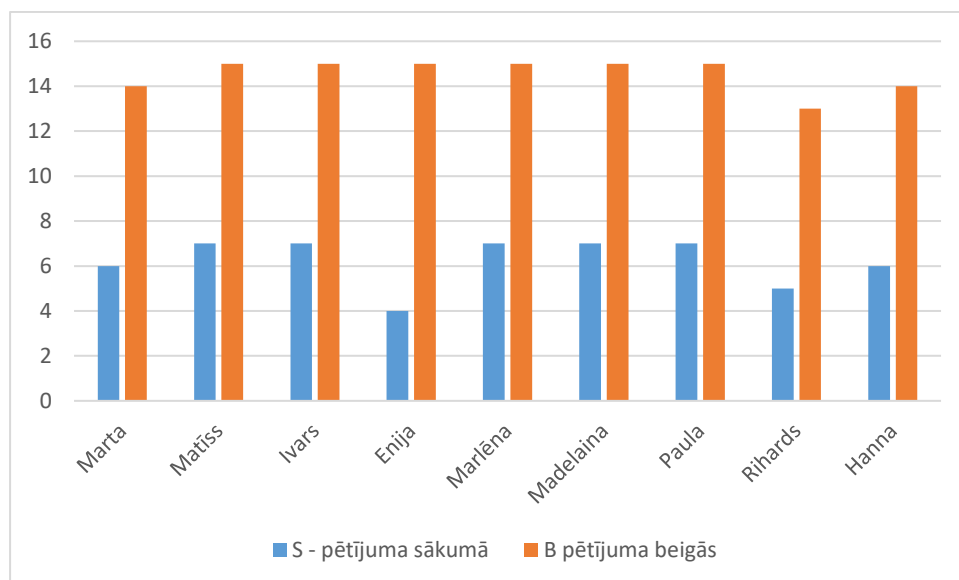
12. attēls Izšuj pamatdūrienu

Šis dūriens ir visvieglākais. Kā parāda veiktā pētījuma tabula, tad sākumā bērni bija ko zinājuši. Bet augot bērni paliek pacietīgāki un veic darbu cītīgi. Pat meitene kura iepriekš nebija šuvusi spēja iemācīties šūt pamatdūrienu.

13. Attēls Piešuj pogu

Šajā attēlā var redzēt, ka pirms nodarbības vēl nav apguvuši šo prasmi. Bet mācību procesa beigās ir redzams liels progress un bērniem veiksmīgi izdevās to realizēt.

14. attēls „Punkti kopā”

Bet attiecīgi noslēdzošajā attēlā var redzēt kā bērniem ir attīstījušās prasmes. Ja sākumā bērni ieguva vidēji pusi no iespējamajiem punktiem, tad beidzot apgūt sagatavotos uzdevumus gandrīz visi iegūst maksimāli iespējamus punktus.

Secinājumi

Izveidojot un pielietojot dzīvē savu pētījumu par šūšanas, izšūšanas prasmju attīstīšanu 5 – 6 gadu veciem bērniem darba autore secināja:

1. Pirms sākt kādu nodarbošanos, bērns ar to ir jāiepazīstina. Tas parasti tiek darīts rīta aplī kā rotaļa.
2. skolotājam ir jābūt aktīvam un arī jāiesaistās darbošanās procesā.
3. Ja bērnam nepadodas kāda no darbībām ir jāiedrošina. Tā būs liela motivācija un bērns centīsies darīt.
4. šūšana un izšūšana veicina sīkās motorikas attīstīšanu. Pirksti tiek trenēti saķert sīkus priekšmetus.
5. pirmsskolas izglītības iestādēs vairāk jāizmanto šūšana un izšūšana. Bērniem patīk radoši darboties. Gadās reizes, kad bērns aizejot uz skolu nemāk neko darīt. Pat nezina, kas ir adata un diegs.

Kopumā darba autore uzskata, ka izvirzītais mērķis ir sasniegts. Bērni ir iepazīstināti ar šūšanas un izšūšanas tehniku. Kā arī ir izpētīts kā notiek šis process pirmsskolas izglītības iestādē. Jāatzīmē arī fakts, ka šī grupa ir apvienotā. Mazākajiem bērniem arī tika ļauts iesaistīties mācību procesā, kas raisīja lielu interesi. Tas nozīmē, ka skola2030 programmā šūšanu, izšūšanu var iekļaut jau otrajā vecumposmā.

Lai attīstītu šūšanas un izšūšanas prasmes pirmsskolā ir jāizstrādā programma kurā iekļauta šūšanas prasmju apgūšana. Jāiedrošina pašus pedagogus piedāvāt bērniem pamēģināt šūt.

Terminu skaidrojums

Ketguts – auklas veids, ko sagatavo no dabīgām šķiedrām, kas atrodamas dzīvnieku zarnu sienīnās. Ketguta veidotāji parasti izmanto aitas vai kazas zarnas, bet reizēm izmanto arī liellopu, zirgu, mūļu vai ēzeļu zarnas. Neskatoties uz nosaukumu, ketguts nav izgatavots no kaķa zarnām.

Tipi jeb tepee – koniska telts, kas no citām koniskām teltīm atšķiras ar dūmu aizvāriem konstrukcijas augšpusē un vēsturiski veidota no dzīvnieku ādām vai kažokām vai jaunākās paaudzes, no audekla, kas izstiepts uz koka stabu karkasa. Aizdevuma vārds angļu valodā nāca no dakotu un lakotas valodām

Izmantotā literatūra

1. Alberhta, Dz. (1998). *Pētīšanas metodes pedagoģijā*. Rīga: Mācību grāmata.
2. Bārdena B., (2004) *Izšuvumi*, Rīga, Zvaigzne ABC
3. Baltušīte, R.,(2006) *Skolotāja loma mācīšanās motivācijā*, Rīga, Raka
4. Gulbe, D. (2019) *Kas notiek bērnudārzā*, Rīga, Satura darbnīca TAPT
5. Gandertone L.,(1999), *Lielā rokdarbu grāmata*, Rīga, Zvaigzne ABC
6. Gudjons,H., (1998) *Pedagoģijas pamatatziņas*, Rīga, Zvaigzne ABC
7. Hollija, Linda A. (2007). *Tipis, Tepees, Teepees: Tipi auduma vēsture un dizains* . Gibss Smits. lpp. 87. [ISBN 9781586855116](https://www.isbn.org/9781586855116).
8. Jurgena., I. (2002) *Vispārīgā pedagoģija*. Otrais papildinātais izdevums. SIA Izglītības soļi.
9. Kalvāns, Ē. (2018). *Attīstības psiholoģija: mācību līdzeklis*. Rēzekne: Rēzeknes Tehnoloģiju augstskola.
10. Ritenberga V., Ģimenes enciklopēdija, 3 sējumos, Galvenā enciklopēdiju redakcija,1989
11. <https://www.rsu.lv/petniecibas-terminu-vardnica/noverosana> RSU pētniecības skaidrojošā vārdnīca
12. Sarah's Hand Embroidery Tutorials . ["Hand Embroidery Stitches and Stitch Families"](#) Retrieved 21 May 2020
13. Sebre S, Miltuze A.,(2022) *Attīstības psiholoģija*,Rīga, Zvaigzne ABC
14. Seldins, T., (2017), *Izaudzināt brīnišķīgu bērnu Montesori metode*
15. Valsts izglītības satura centrs. Skola2030. <https://mape.skola2030.lv>
16. Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām un pirmsskolas izglītības programmu paraugiem <https://likumi.lv/ta/id/303371-noteikumi-par-valsts-pirmsskolas-izglitibas-vadlinijam-un-pirmsskolas-izglitibas-programmu-paraugiem>
17. <https://manavalstiba.blogspot.com/p/izsuvumi.html>
18. <https://mape.gov.lv/api/files/3E642A3B-8C2B-4357-A196-8FB864871A63>

Pielikums

1. Pielikums. Galvojums.

GALVOJUMS

Es, Lane Beitāne

apliecinu, ka darbs izstrādāts atbilstoši zinātniskās ētikas principiem.

Darbā izmantotā literatūra u. c. avoti norādīti literatūras u. c. avotu sarakstā.
Dažāda veida informācijai (atziņām, citātiem, attēliem, tabulām u. c.), kas iegūta no minētajiem avotiem, pētnieciskajā darbā un tā pielikumos norādītas atsauces.

Darba autors

Lane Beitāne
(vārds, uzvārds)

B
(paraksts)

Datums: 19.12.2024.

2. Pielikums Adatas

3. Pielikums Šķēres

